

מדד השחיתות העולמי 2021 CPI

לראשונה בהיסטוריה של המדד: ישראל מידרדרת לעבר הקו האדום של המדינות המושחתות עם הציון 59

השופטת (בדימוס) נילי ארד, יו"ר עמותת שקיפות בינלאומית ישראל – שבי"ל: "מיקומה הנמוך של ישראל במדד הוא תמרור אזהרה מפני תופעות של שחיתות ולמניעת הידרדרות לעבר תסמינים של מדינה מושחתת."

זו הפעם הראשונה שישראל עם ציון הנמוך מ-60, מרחק 9 נקודות בלבד מן ה"קו האדום" של ציון 50, שממנו ומטה נמצאות המדינות הנתפסות כמושחתות. בחמש השנים האחרונות ישראל ירדה מציון 64 לציון 59 במד השחיתות. מבין מדינות ה-OECD, ישראל ירדה השנה 4 מקומות לעומת מקומה במדד 2020.

מעל ישראל במדד: ברבדוס, איחוד האמירויות, ליטא, קטאר, צ'ילה, ואסטוניה. בראש המדד מובילות: דנמרק, פינלנד וניו זילנד. בתחתית נמצאות: דרום סודאן, סוריה, ונצואלה, תימן, וצפון קוריאה.

עוד מהמדד: הוכח קשר ישיר בין מדינות שבולטת בהן פגיעה בזכויות אדם ורדיפת פעילי זכויות, לבין מיקומן כמושחתות בציונים נמוכים במדד. בין המדינות: טורקיה המידרדרת מציון 40

לציון 38, הונגריה עם ירידה מ 44 ל 43, ופולין המדשדשת במקום

עם 56

היום (שלישי, 25.1.2022) מתפרסם ברחבי העולם מדד תפישת השחיתות העולמי לשנת 2021 CPI 2021 Corruption Perceptions Index מטעם ארגון השקיפות הבינלאומי TI - Transparency International. המדד השנתי מתפרסם בישראל על-ידי עמותת "שקיפות בינלאומית ישראל – שבי"ל" שהיא אחת מבין 100 הסניפים של הארגון העולמי.

המדד, המתקיים החל משנת 1995, נחשב לכלי הנפוץ בעולם בהערכת תפישת היקפי השחיתות בסקטור הציבורי ב – 180 המדינות שבמדד ומשמש אמצעי אפקטיבי לקבלת תמונת המצב לעשיית עסקים עם מדינות הנתפשות כמושחתות בהתנהלותן.

על פי המדד, ישראל מקבלת את הציון הנמוך של 59 מתוך 100, בעוד שבשנת 2016 קיבלה ישראל ציון 64, כך שישראל במגמה מטרידה לעבר הציון 50 שהוא ה"קו האדום" ממנו ומטה נמצאות המדינות הנתפסות כמושחתות. זו הפעם הראשונה בהיסטוריה של המדד שישראל עם ציון הנמוך מ 60. בשנת 2020 דשדשה ישראל עם הציון 60, במקום ה 35.

כך, במדד 2016 ישראל קיבלה את הציון 64 ודורגה במקום ה-28. במדד 2017 קיבלה ישראל ציון 62 וירדה בדירוג למקום ה-32. במדד 2018 נמשכה הירידה של ישראל לציון 61 ולמקום 34, בשנת 2019 ובשנת 2020 ישראל דשדשה בציון 60 במקום ה-35 והשנה 2021, בפעם הראשונה, בציון 59 במקום 36 מבין 180 המדינות שבמדד, כאמור.

בין המדינות שקיבלו במדד 2021 ציונים גבוהים מישראל: ליטא, עם הציון 61, ברבדוס, עם הציון 65, קטאר, עם הציון 63, צ'ילה, עם הציון 67, ואיחוד האמירויות, עם הציון 69.

ביחס למדינות ה-OECD נמצאת ישראל במקום ה-29 והנמוך מבין 37 המדינות החברות בארגון, ירידה של 4 מקומות ביחס למדד 2020. בין

המדינות הנמצאות עם ישראל ברבע התחתון ב-OECD : פולין, איטליה, טורקיה, יוון והונגריה.

השופטת (בדימוס) נילי ארד, יו"ר עמותת שקיפות בינלאומית ישראל – שבי"ל:

" מדד 2021 מצביע על התגברות תפישת השחיתות בישראל. לממצא זה חומרה יתירה בתקופה של התמודדות עם מגפת הקורונה, בה נדרשת מידה יתירה של שקיפות והגנה מפני פגיעה ביסודות הדמוקרטיה. מיקומה הנמוך של ישראל במדד הוא תמרור אזהרה מפני תופעות של שחיתות ולמניעת מהידרדרות לעבר תסמינים של מדינה מושחתת. "

בדומה למדד 2020 גם במדד 2021 אין בנמצא בקרב 180 המדינות מדינה שקיבלה את הציון הגבוה המירבי של 100. במקום הראשון מדורגות דנמרק, ניו-זילנד ופינלנד עם הציון 88. עבור דנמרק וניו זילנד זו השנה השנייה ברציפות במקום הראשון עם הציון 88, ואילו פינלנד עלתה בנקודה לעומת 87 נקודות במדד 2020.. אחריהן מדורגות סינגפור שבדיה ונורבגיה עם הציון 85.

עוד עולה מן המדד כי ארה"ב מקבלת את הציון הנמוך 67 זו השנה השנייה ברציפות. מאז 2017, עת קיבלה את הציון 75, חלה מגמת ירידה בציונה ובמיקומה של ארה"ב. לעומת זאת, צרפת ובריטניה מציינות שיפור בציון במדד 2021 לעומת מדד 2020, 71 לצרפת לעומת 69 ו- 78 לבריטניה לעומת 77, בעוד אשר גרמניה שומרת על ציון 80 במדד 2021 הזהה לזה במדד 2020.

במקומות האחרונים במדד נמצאות דרום סודן עם הציון 11, סוריה עם הציון 13, ונצואלה עם 14, ותימן, צפון קוריאה, ואפגניסטן עם הציון 16. הציון הממוצע במדד 2021 הוא 43.

חשוב להטעים על הקשר הישיר בין מדינות בהן מתחוללת פגיעה בזכויות אדם ובחירויות הפרט לבין ציון נמוך במדד ולהיפך. בהקשר זה נביא את

ציוניהן של טורקיה, המידרדרת מהציון הנמוך 40 ל 38, הונגריה, עם ירידה מ 44 ל 43 ופולין שדורכת במקום זו השנה השנייה עם הציון 56.

בנוסף, מציין המדד לטובה את המדינות ארמניה ואוזבקיסטן. אמנם לשתיהן ציונים נמוכים, אולם הן מדביקות את כברת הדרך שעליהן לעשות, בהתעוררות אזרחית שהובילה לשינוי בתפיסה לגבי חירויות ורפורמות כלכליות. לראייה, מאז 2017 ארמניה עלתה ב-14 נקודות ואילו אוזבקיסטן שיפרה את הציון ב-11 נקודות. מנגד, המדד מציין לרעה את המדינות ניקרגואה, הפיליפינים ואזרבייג'ן. במדינות אלה התחוללו בשנים האחרונות פגיעות מצד השלטונות בזכויות האדם, בחופש הביטוי, ביכולת לבקר את השלטון, בחופש ההתאגדות, ואף נרשמו בהן מקרי רצח של פעילים פוליטיים ופעילי זכויות אדם. **שלושת מדינות אלה חוו בשנים האחרונות ירידה ניכרת בציוניהן המעידה על הקשר הישיר בין תהליכים מדאיגים אלה, לבין תפישתן כמדינות מושחתות.**

-

נתונים מעניינים נוספים הקשורים במדד:

בשונה מתופעות שחיתות נסתרות מעין, תפישת השחיתות ניתנת למדידה אובייקטיבית של רמת השחיתות כפי שהיא נתפשת על ידי מומחים במכוני מחקר בהסתמך על מידע שנאסף על ידם, בהיבטים המייחדים שחיתות במגזר הציבורי.

מדד 2021 מדרג 180 מדינות ברחבי העולם לגביהן נקבעו ציון ומיקום המבטאים את תפישת השחיתות במגזר הציבורי. גם בשנה זו היה הדגש על הקושי בהתמודדותן של ממשלות במגפת הקורונה תוך הטעמה כי אין מדובר בבעיית בריאות או במשבר כלכלי בלבד אלא במשבר הנובע מהתנהלות פגומה של העדר שקיפות ושחיתות בעקבותיה. מנגד, בהתמודדות עם השחיתות נבחנו מהלכים למיגורה ובהם: מנגנוני אכיפה אפקטיביים והעמדה אפקטיבית לדין פלילי של אנשי ציבור מושחתים; אנשי ציבור אשר עשו שימוש לרעה בכוחם ובסמכותם; נבחרו הציבור העושים שימוש שלא כדין בקופה הציבורית לרבות העברת כספי ציבור שלא בשקיפות; שימוש במשרה הציבורית לתועלת

אישית מבלי לשאת בתוצאות; נפוטיזם, מינוי קרובים ומקורבים במגזר הציבורי; הגנה משפטית לחושפי שחיתויות במגזר הציבורי ולחוקרים המתריעים מפני מקרים של שוחד ושחיתות; הגנה על חופש העיתונות במדינה; שמירה על זכויות האזרח ועל מרחב הגישה של פעילי החברה האזרחית למידע במרחב הציבורי.